

Estonian Business School

Ärieetika eiramisest korruptsioonikuriteoni

Dr. Mari Kooskora
Dotsent, EBSi Ärieetikakeskuse juhataja
Estonian Business School
Korruptsioonivaba Eesti, juhatuse liige

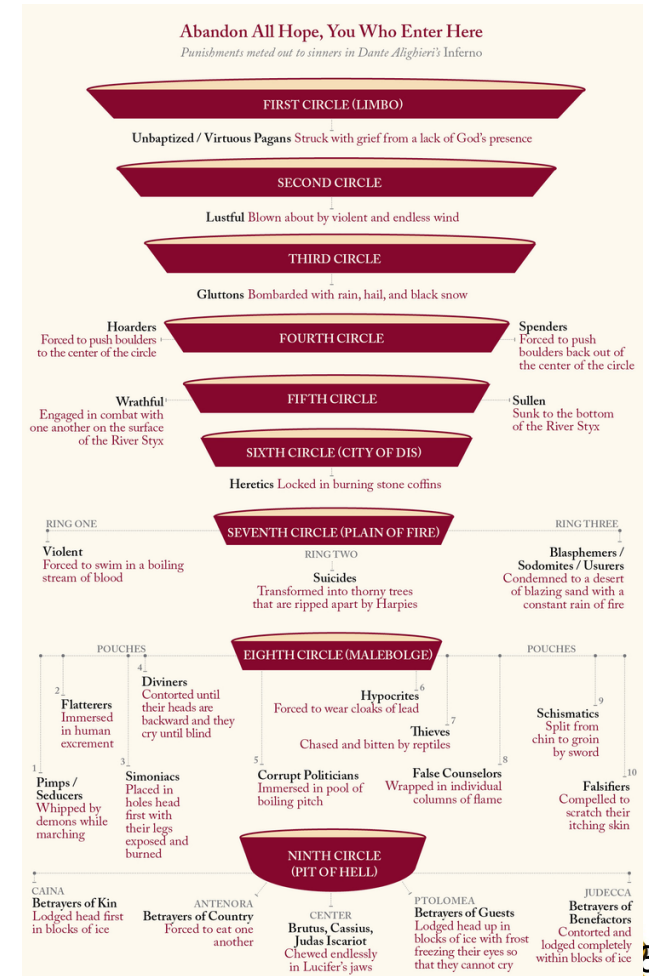
Millest räägin:

- Korruptsiooni olemus
- Ärieetika tähendus ja eetilised väärtused
- Korruptsioon ärisektoris
- Korruptsiooni tagajärjed ja mõju üksikisikutele, organisatsioonidele ning ühiskonnale tervikuna
- Ärieetikaga korruptsiooni vastu

Korruptsioon on vana probleem

- Korruptsioon on vana ja paratamatu (?)
- Vanas Indias ja Hiinas
- Kirjandusklassikast

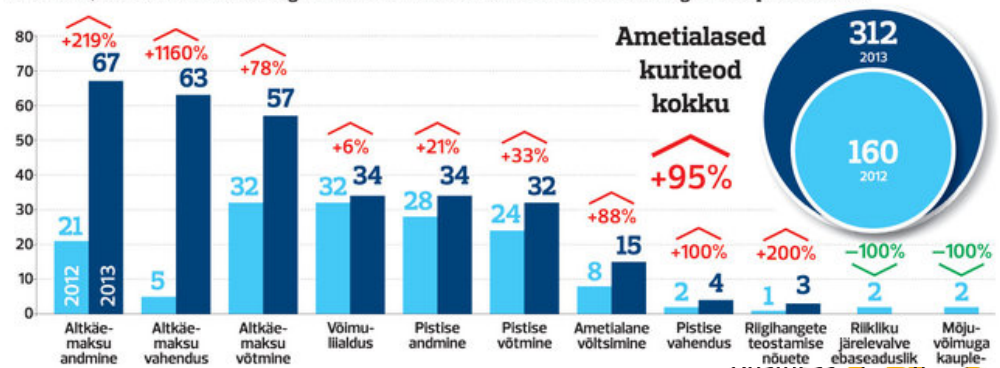

Korruptsiooni olemus

- Kompleksne ja paratamatu (?)
- Seotud avaliku sektoriga (?)
- Väike ja suur korruptsioon
- Korruptsiooni mõiste

Ametialane kuritegevus kasvas mullu ligi kaks korda

Hiiuti avaldatud kuritegevuse statistikas torkas suurima kasvuga silma altkäemaksu vahendus, mis kasvas mullu ligi 13 korda. Ootamatult palju esines altkäemaksu andmist. Olukord pole siiski nii hull, kui esmapilgul paistab: arve paisutas üks suur juhtum Läänemaal, kus üle 30 inimese oli segatud meelega andmisse maanteeameti liiklusregistri Haapsalu büroos.

Eetika

Pilt: www.acfe.com

- Erinevad lähenemised, printsiibid
- Printsiibid kohati üksteisele vasturääkivad
- Kõige üldisemalt võib öelda, et:
  - Eetika on inimõtte ja käitumise mõõde, mis on juhitud hea ja õige printsiibist.
  - Eetika on katse määrata reeglid, mis peaksid juhtima inimtegevust ja eluväärtusi.
  - Eetika määrab kuidas inimesed peaksid üksteist kohtlema.
- Eetika on väärtuste kogum
- Eetika on nii teoreetiline kui praktiline

Pilt: www.acfe.com

Eetika tähtsus

“Eetika on nagu nahk – ta käib sinuga kõikjal kaasas. Eetika on moraali perspektiiv, mis paneb sind andma hinnangut oma käitumisele, on see õige või vale, mis on sünnis, mis on hea, mis on austusväärne. Põhjus, miks olla eetiline, on lihtne, see on lihtsalt õige asi.”

Michael Josephson

‘Eetika ei tohi jääda koju, kui sa lähed tööle’ (ja vastupidi)

‘Eetiline käitumine tähendab õiget käitumist ka siis, kui keegi ei näe!’ 😊

Eetilised väärtused

(Michael Josephon, 1988; täiendatud M. Kooskora, 2005)

Eetika on väärtuste kogum, mida loetakse heaks ja õigeks:

- Ausus (honesty)
  - Moraalne terviklikkus, rikkumatus, ametiväärikus (integrity)
  - Lubatuste pidamine (promise-keeping)
  - Usaldatavus (fidelity)
  - Õiglus, avatus (fairness)
  - Teistest ja *iseendast* hoolimine (caring for others and *self*)
-
- Austus teiste ja *enese* vastu (respect for others and *self*)
  - Kodanikutunne (responsible citizenship)
  - Parima poole püüdlemine (pursuit for excellence)
  - Arvestamine, vastutus, vastutavus (accountability)

(Äri)eetika tähendus

(M. Kooskora, 2005)

- Eetika avaldub tegudes, otsustamises, selles, milliseid kriteeriume arvesse võetakse, mille alusel tegu või otsus tehakse.
- Eetika näitab teo, otsuste kvaliteeti.
- Eetika on juhtimiskompetents.
- Eetika on julgus võtta vastutust.
- Viis kuidas koheldakse ennast ja teisi.
- Teha õigeid asju, õigel ajal, õigete inimeste suhtes ja õigel eesmärgil.

Ärieetika mõjud

Ärieetikal on kas otsene või kaudne mõju:

- Majandusliku tootlikkuse ja efektiivsuse edendamisele
- Koostöö ja usalduse arengule,
- Korruptsiooni ennetamisele / ära hoidmisele,
- Jätkusuutliku arengu ja keskkonna kaitsele,
- Inimõiguste tugevdamisele koos vaesuse vähendamisega maailmas ja isegi
- Kuritegevuse ja vägivaldsuse ennetamisele / ära hoidmisele ühiskonnas.

Amartya Sen, 2001

Korruptsioon erasektoris

- Olemus
- Ajendid
- 'Suur ja väike'
- Valmisolek

Korruptsiooni tagajärjed ja mõju

- Organisatsioonidele / ettevõtetele
- Üksikisikutele
- Ühiskonnale
- Maailmale

Pilt: <http://voices-against-corruption.ning.com>

Korruptsiooni tagajärjed ja mõjud

- Korruptsioon ei ole 'ohvriteta' kuritegu
- Tagajärjed ja mõju:
  - Organisatsioonidele ja ettevõtetele
  - Üksikisikutele
  - Ühiskonnale
  - Maailmale

Ühiskonna tugevus või korrupsiooni alus

- Vastavalt ühiskonna arengutasemele:
- Poliitilised võrgustikud ja praktikad
- Majanduslikud ajendid ja turureeglid
- Riikilik õiguspärasus
- Valitsemise efektiivsus
- Seadusandlus
- Sotsiaalne kapital
- Kultuurilised, moraalsed ja eetilised vaated / põhimõtted

Allikas: transparency.ee

Ärieetikaga korrupsiooni vastu

- Võib teha uusi seadusi ja regulatsioone
- või:
- Leppida kokku ühised väärtused ja normid / nn mängureeglid
- Teha koostööd ja kaasata teisi
- Luua eetilise ja usaldusliku keskkonna organisatsioonides ning ühiskonnas

Kuidas edasi?

(EPL, H. Mets, nov 2005)

Täna tähelepanu eest!

Küsimused ja kommentaarid?

Huvi korral kontakt:

mari.kooskora@gmail.com